

Iloa, surua ja häpeää – Naisten hiuksettomuus herättää suuria tunteita

21.9.2021 klo 11:00

SKS ja tohtorikoulutettava Johanna Latva Turun yliopistosta keräsivät kokemuksia naisten hiuksettomuudesta. Osa SKS:lle vastanneista avautui hiuksettomuuteen liittyvistä tuntemuksistaan ensimmäistä kertaa.

Kaljut naiset -keruuseen kertyi vastauksia 85 kappaletta ja kuvia saatiin 18. Kirjoitukset käsittelevät pääosin naisten omia hiuksettomuuden kokemuksia. Vastausten perusteella hiuksettomuus voidaan kokea monin tavoin. Naisten hiuksettomuuteen liitetään stereotyyppioita ja yleistyksiä. Kirjoittajien kokemukset kaljuudesta voidaan jakaa kolmeen kategoriaan:

1. Luonnolliseen hiusten ajeluun, sairaudesta johtuvaan hiuksettomuuteen tai syöpähoitojen

aiheuttamaan karvattomuuteen. Keruun merkitys tuli esille vastauksista: joillekin vastaajista tämä oli ensimmäinen kerta, kun he kertoivat muille omista hiuksettomuuden aiheuttamista tunteistaan. Hiuksista luopumisen konkretia näkyi teksteissä: yli puolet vastaajista kertoi, miten he olivat ajaneet hiuksensa ensimmäisen kerran.

Vastauksista tulee ilmi, että hiusten puute aiheuttaa suuria tunteita. Tunteiden kirjo vaihtelee kirjoituksissa pakahduttavasta ilosta epätoivoiseen suruun ja häpeään. Samalla kun vapaaehtoisesti päänsä siiliksi ajellut nainen ihasteli peilistä uutta kampaustaan, sairautensa takia hiuksensa menettänyt ei aina kestänyt katsoa peiliin. Vähitellen muuttuneeseen ulkonäköön totuttiin, ja oma kuvajainen oli kaunis myös ilman hiuksia.

Kaljuus sai monet vastaajat pohtimaan omaa naiseutta, ulkonäköä ja seksuaalisuutta. Toiset kokivat kadottaneen identiteettinsä ja naiseutensa hiustensa myötä. Tätä puutetta korjattiin esimerkiksi näyttävillä korvakoruilla ja meikeillä. Toiset taas kirjoittivat päässeensä eroon vahvoista ulkonäköpaineista hiustensa myötä. Hiusten puutteen pelättiin vaikuttavan parisuhteisiin ja niiden muodostamiseen. Kokemuksiaan jakaneet kritisoivatkin yhteiskuntamme ulkonäkökeskeisyyttä ja hiusten merkitystä naiseuden määreenä.

Peruukkien käytöstä ja pään peittämisestä kirjoitettiin useassa vastauksessa. Monet tahtomattaan hiuksensa menettäneet kertoivat omistavansa peruukin, mutta epämukavuuden takia ne jäivät hattuhyllylle. Toisilla taas peruukki oli päivittäisessä käytössä, ja sen merkitys oman sairauden ja ulkonäön hyväksymisessä oli suuri. Sytostaattihoitojen takia hiuksensa menettäneet kertoivat, että karvojen lähteminen tuntuu lisärangaistukselta muutenkin kärsineelle keholle. Toisaalta usein mainittiin, että hiuksettomuus on vain väliaikaista ja siksi kaljuutta voi peittää peruukein tai huivein. Hiuksettomuutta haluttiin peittää, jotta sairaus ei paljastuisi ja omaa hiuksetonta ulkonäköä hävettiin tai pelättiin muiden kavahtavan sitä.

Kirjoituksista näkyy, että muiden tuki tai negatiiviset kommentit vaikuttavat vahvasti naisten omiin kokemuksiin. Monet kirjoittivat, että muut kokevat oikeudekseen tuijottaa normista poikkeavaa ja kertoa oman mielipiteensä naisen hiustyylistä, oli se sitten vapaaehtoinen valinta tai sairaudesta johtuvaa. Osassa kirjoituksissa mainittiin, että tuntemattomat saattoivat tulla koskettamaan kaljua päätä. Muut saattoivat myös vähätellä hiusten menettämisen merkitystä: ulkopuoliset ajattelevat sen olevan vain esteettinen haitta. Useissa vastauksissa painotettiin, että hiusten merkityksen itselleen sekä yhteiskunnalle ymmärtää vasta niiden puuttuessa. Monet kertovat, että ottaisivat hiuksensa takaisin, jos se olisi vain mahdollista, vaikka ovat hyväksyneet nykyisen ulkonäkönsä. Aineistossa korostuu myös sairaanhoidon vaillinainen tuki. Kuten eräs vastaaja kirjoittaa: ”diagnoosin antaminen ei vielä tarjoa ihmiselle tukea, ymmärrystä asiaan.”

Naisten kertomuksissa näkyy myös positiivinen suhtautuminen hiuksettomuuteen. Julkisesti kaljut naiset ovat saaneet kannustusta ja ihailevia kommentteja. Useimmiten nuoret sekä naiset olivat niitä, joilta rohkaisua saatiin. Lasten uteliaisuutta ei pidetty pahana.

 Naisten kokemusten ajallisuus vaihtelee: toisten kokemukset olivat muutaman kuukauden kuluessa, toiset olivat olleet hiuksettomia jo useita vuosikymmeniä. Kirjoituksissa näkyy ajalliner

muutos. Hiuksettomien kokema syrjintä ja leimaaminen ovat kirjoittajien mukaan nykyään vähäisempää kuin vielä 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa. Silti monet kertovat, että he kokevat hiuksettomuuden edelleen määrittävän heidät tuijotuksen kohteiksi. Toisaalta nykyään kaljuja naisia näkee useammin mainoksissa ja kaduilla, mikä helpotti vastaajien oman ulkonäön hyväksymistä ja julkisesti kaljuna olemista. Myös koronan vaikutukset näkyvät kirjoituksissa. Pandemian seurauksena etätyöt lisääntyivät ja hiuksettomuuden peittely oli helpompaa. Samalla myös kontaktit muihin ihmisiin vähenivät, joten muiden ihmisten reaktiot jäivät kokematta.

Keruun järjestivät Suomalaisen Kirjallisuuden Seura sekä tohtorikoulutettava Johanna Latva Turun yliopistosta 1.3.–31.5.2021. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkistoon

Kiitämme lämpimästi kaikkia keruuseen osallistuneita. Vastaajien kesken on arvottu kirjapalkintoja.

Lisätietoja: SKS:n arkisto, puh. 0201 131 240, arkisto@finlit.fi

[← Palaa takaisin](#)

